

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Міністерство освіти і науки України

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Факультет технологій та дизайну

Кафедра професійної освіти

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра гігієни та соціальної медицини

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Кафедра метрології та безпеки життєдіяльності

**ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
НАСЕЛЕННЯ
ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНИ**

Матеріали

XII Всеукраїнської заочної

науково – практичної конференції

(30 квітня 2026 року, м. Київ)

КИЇВ 2026

УДК 355.58

ББК 68.69

П78

Редакційна колегія:

Шмалей С.В. - доктор педагогічних наук., професор (головний редактор);

Яшанов С.М. - доктор педагогічних наук., професор (відповідальний редактор);

Шевченко В.В. – кандидат педагогічних наук, професор (заступник відповідального редактора)

Богатов О.І.- кандидат технічних наук, професор;

Володченкова Н.В. -кандидат технічних наук, доцент;

Виноградчий В.І. – доктор економічних наук, професор;

Гвоздій С.П.–доктор педагогічних наук, професор;

Дашковська О.В - кандидат хімічних наук, доцент;

Крутов В.В.- доктор юридичних наук, професор;

Мазепа М.А. – доктор медичних наук, професор;

Міхановська Н.Г.- доктор медичних наук, ст. науковий співробітник

Федорчук- Мороз В.І. - кандидат технічних наук, доцент;

Литвиновський Є.Ю. – кандидат педагогічних наук, ст. науковий співробітник

Редька І.В.- кандидат біологічних наук, доцент;

Слюсаренко Н.В. – доктор педагогічних наук, професор;

Постолатій Т.О. – начальник штабу цивільного захисту університету імені Михайла Драгоманова,(відповідальний секретар).

Затверджено до друку Організаційним комітетом XII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України»

Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: Матеріали XII Всеукраїнської заочної науково - практичної конференції. Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2026 . – 205 с. Електронне видання

ISBN 978-966-931-352-2

Матеріали конференції висвітлюють результати різноспрямованих теоретичних і прикладних різноспрямованих досліджень в сфері цивільного захисту, розкривають сучасний стан, напрями та перспективи розвитку освіти в галузі цивільної безпеки та формування культури безпеки життєдіяльності

УДК 355.58

ББК 68.69

П78

ISBN 978-966-931-352-2

© Автори статей, 2026

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2026

ЗМІСТ

1. Авласьонук К.І., Максимова Н.М. Проблеми водо - та теплопостачання під час воєнного стану	13
2. Бабенко С. П., Березюк О. В. Захист населення від надзвичайних ситуацій природного характеру... ..	14
3. Баранник Т. Є, Клеєвська В. Л. Вплив ПрАТ «КАМЕТ-СТАЛЬ» на довкілля... ..	15
4. Басанець Ю.П., Войтко О.В. Як відвідування художніх галерей впливає на студента... ..	16
5. Беспалова А.В. Дашковська О.П., Книш О.І. Посилення системи безпеки під час воєнних дій.....	18
6. Бирзул Т. А., Клеєвська В. Л. Проблема забруднення атмосферного повітря на прикладі великих індустріальних міст України	19
7. Блажко С.С., Богатов О.І. Оцінка збитків від забруднення атмосферного повітря.....	20
8. Бойков І.В., Богатов О.І. Екологічні проблеми використання акумуляторних батарей на автомобільному транспорті... ..	22
9. Букир І. С., Богатов О.І. Комплексна оцінка шкоди рибним ресурсам унаслідок техногенного впливу.....	29
10. Валькова Г.І., Клеєвська В. Л. Моніторинг природних та техногенних небезпек в Україні.....	32
11. Власова Н.Є. Кібербулінг як прояв інформаційних загроз у період воєнного стану.....	33
12. Василенко В.О.,Трубенко О.А. Роль базової загальновійськової підготовки в освітньому процесі майбутніх медичних працівників... ..	34
13. Василинич М. В., Березюк О. В. Управління робочими органами сміттєвозів на основі програмного забезпечення... ..	35
14. Воронцова Е. Професійна орієнтація нейровідмінних підлітків та перехід до дорослого життя.....	36
15. Гаврилюк Г.М. Проектно-технологічна діяльність школярів у вимірі дистанційної освіти: методичні аспекти та культура безпеки.....	38

16. Галушко С. В. Культура безпеки життєдіяльності: від знань до способу життя.....	39.
17. Глушик С.В. Збереження ментального здоров'я здобувачів вищої освіти в умовах війни.....	40
18. Голубенко Т.О. Формування культури безпеки життєдіяльності як складова сучасної освітньої політики.....	41
19. Горностаєв О.Б. Аудит культури безпеки на підприємстві: методи оцінки та вдосконалення....	42
20. Городецький І.М., Тимочко В.О., Сафонов С.А. Особливості використання сучасних інформаційних систем для захисту населення від небезпечних чинників і надзвичайних ситуацій....	43
21. Грайворонський О.В., Богатов О.І. Оцінка медичної ситуації на об'єкті господарської діяльності....	45
22. Грікень А.Д., Роянов О.М. Системи вимірювання об'ємів палива вантажних автомобілів	47
23. Дакал Д.А. Роль соціальних працівників у формуванні культури безпеки населення.....	48
24. Дідняк А.В. , Курепін В.М. Трансформація підходів до захисту населення в епоху глобальних ризиків....	49
25. Дідняк А.В. Доступність інформації про загрози для осіб з вадами слуху....	50
26. Дімін Я. В. Впровадження енергозберігаючих технологій у шкільну інфраструктуру як база для навчальних проєктів....	51
27. Дичаківська А.І., Володченкова Н.В. Історія виникнення напряму Безпека (Охорона) Праці.....	53
28. Заплатинський В.М. Культура безпеки населення як елемент національної стійкості України в умовах війни....	54
29. Заплатинський В.М., Уряднікова І.В. Формування культури раціонального споживання ресурсів як чинник національної стійкості України.....	55
30 Зорич І., Щербак Л. Сучасні тенденції у сфері харчової безпеки.....	56
31. Іваненко В. О., Кішак І. Т. Роль економічної дипломатії в подоланні соціально-політичних та інформаційних небезпек для зовнішньоекономічної діяльності України....	58

32. Іщенко С.М., Шульженко В.О. Цифровізація харчових виробництв як шлях до підвищення енергоефективності...	60
33. Кабарніченко О.В., Роянов О.М. Забезпечення безпечних умов проведення ремонтних робіт у резервуарах...	62
34. Кирпиченко Н.В. Кібербезпека населення в умовах воєнного стану...	63
35. Клеєвська В. Л., Кручина В. В., Берешко І. М., Мірошніченко О. М. Використання цифрових технологій у моніторингу небезпек...	64
36. Коваленко Д.І. Догхмі З. Причини професійних захворювань руки музиканта...	65
37. Коваль Д. О. Методичні засади розрахунку шкоди від забруднення земель несільськогосподарського призначення...	66
38. Коков О.М., Сірик А.О. Роль навчальних макетів у підвищенні ефективності викладання теоретичної складової базової загальновійськової підготовки у ЗВО...	68
39. Кондель В. М., Чумак А. А. Роль інтерактивних та практичних методів навчання у формуванні громадянської позиції учнів під час опанування предмета «Захист України»...	69
40. Кондель В. М., Чоповда М. М. Модель формування національної ідентичності учнів на уроках «Захист України»...	70
41. Коробкіна Н.А., Накемпій О.К. Психофізіологічні та соціальні виклики для населення в умовах техногенних ризиків...	71
42. Коробкіна Н.А., Богданова О.В. Психосоціальна безпека та добробут працівників гірничодобувної галузі...	72
43. Кохан С.С., Дроздівський О.П. Концептуальна модель створення гетерогенних наборів геопросторових даних для оцінювання стану ґрунтів...	73
44. Кохан С.С., Темна Ю.А. Наукові підходи до визначення ділянок оголеного ґрунту на основі використання спектральних індексів	74
45. Кравченко Ю.П., Слущка О.М., Павлов С.С. Трансформація системи цивільного захисту через стандартизацію підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях...	76
46. Кружилко О. Є., Пюккенен О. В. Аналіз виробничого травматизму та професійної захворюваності на металообробному підприємстві...	77
47. Кружилко О. Є., Косяк А.В. Практичні аспекти застосування стандарту ISO 45001 у системі охорони праці...	78

48. Кружилко О.Є, Майстренко В.В. , Чеберячко Ю.І. Ефективні управлінські рішення як ключ до безпечної праці в сучасних умовах.....	79
49. Кузнецова К.П., Коломієць Д.П., Чумаченко С.М. Прояви соціальних наслідків за надзвичайних ситуацій	81
50. Курепін В.М. Стійкість Громади: колективні ресурси.....	82
51. Курепін В.М. Кібербезпека системи оповіщення та захист від несанкціонованого втручання.....	83
52. Курепін В.М., Іваненко В.С. Удосконалення міської системи оповіщення як складова безпеки у період воєнних викликів.....	84
53. Кухнюк О.В., Огарь С.В., Глущенко А.В., Коцюрuba В.П. Екологічна біо лікарської рослинної сировини в умовах воєнного стану: виклики та методи моніторингу.....	85
54. Кухнюк О.В., Коцюрuba В.П. , Кухнюк В.В. Екоцид: прихований фронт війни.... в Україні... ..	86
55. Куц О.В. Стратегії комунікативного впливу в лінгвістичній освіті: аспект ментального здоров'я студентів при вивченні теорії комунікації.....	87
56. Кучменко О.М., Ваніфатов Я.О. Сучасні методи зниження енергоспоживання..... в підприємствах харчової галузі... ..	88
57. Лавашова Ю.С., Левашова П.В. Роль освітніх закладів у формуванні..... поведінки молоді.....	89
58. Лавашова Ю.С., Сінякова С.Ю., Темнохунд Б.О. Зміни стану атмосферного..... впливом бойових дій.....	90
59. Лавренюк А. О., Березюк О. В. Програмне забезпечення керуванням оснащенням смітєвозів.....	92
60. Лаун С.Ю. Використання імітаційного моделювання у професійній освіті..... відпрацювання навичок безпечної логістики... ..	93
61. Лісна А.Г. Кіберзахист пацієнтів у закладах охорони здоров'я та..... під час воєнного стану.....	94
62. Литвин А.Ф. Інтеграція принципів безпеки життєдіяльності у професійну..... менеджерів з логістики	95

63. Ліщенко Л.П., Городнянська І.О. Моніторинг природних небезпек на осушеному ложі каховського водосховища... ..	96
64. Лотарєва Д.В. Роль жестової мови та відеоповідомлень у перелачі інформації про загрози воєнного характеру.....	97
65. Лотарєва Д.В. , Курепін В.М. Підвищення рівня готовності населення та формування культури безпеки... ..	98
66. Ляшкевич А. І. Організація та педагогічне забезпечення підготовки здобувачів освіти до безпечної життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій... ..	99
67. Мазепа М.А., Жарська Н.В., Присяжнюк У.І., Копитчак М.Б., Макаровський Н.М. Формування знань з техніки безпеки проведення реабілітаційних заходів у студентів, що здобувають спеціальності фізична терапія та ерготерапія... ..	100
68. Макарова Т., Маруш І. Організаційно-психологічні детермінанти профілактики професійного вигорання медичних працівників офтальмологічного відділення в умовах воєнного стану	103
69. Матвійчук С.П. Проблеми кліматичної тривоги населення.....	104
70. Мащенко К.О., Івашенко М.Ю. Менеджмент безпеки та захисту працівників у надзвичайних ситуаціях.....	106
71. Медведєва В. П., Кручина В.В. Система очищення стічних вод для мінімізації техногенного навантаження на водні об'єкти.....	107
72. Мезенцева І.О., Мартиненко О.Г. Інновації освітніх компонентів у ОПП «Охорона праці» на магістерському рівні освіти... ..	108
73. Мельник Н.С. Фейкові повідомлення в умовах воєнного стану: загрози та шляхи протидії.....	110
74. Мельничук Д.В. Терористичні загрози об'єктам телерадіомовлення як фактор соціальної дестабілізації... ..	111
75. Мельничук Д.В. Роль моніторингу, виявлення вторгнень та реагування на кіберінциденти.....	112
76. Міщенко С. В. Вплив мінерального складу питної води на здоров'я населення в умовах воєнно-техногенного навантаження в Україні... ..	113
77. Міщенко С. В. Особливості водозабезпечення та регідратації населення в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій.....	114

78. Мосов С. П., Чубіна Т. Д. Розвідка радіаційної обстановки з використанням безпілотників: зарубіжний досвід...	115
79. Нарольська С.А., Нарольський В.М., Щербій С. В. Ментальне здоров'я населення в умовах воєнного стану: сучасні виклики та механізми цивільного захисту.....	116
80. Нарольська С. А., Нарольський В. М. Механізми державного регулювання протидії дезінформації в умовах гібридної війни	118
81. Неменуша С.М., Лисюк В.М. Моніторинг і прогнозування надзвичайних ситуацій: зміни у законодавстві.....	119
82. Немченко Ю.В, Попов М.Д. Ментальне здоров'я як фундамент розвитку громади та громадянського суспільства... ..	121
83. Перехристюк К.В., Євтушенко Н.С. Підвищення рівня безпеки у галузі виробництва санітарно-будівельної кераміки при використанні хімічних речовин.....	123
84. Петровських А.Д. Загрози захоплення об'єктів атомної енергетики та їх вплив на громадську безпеку.....	124
85 Піндера М.В. Наслідки техногенних загроз для психічного та фізіологічного стану населення.....	125
86. Походун М. О., Кручина В. В. Екстремальні природні явища, як результат кліматичних змін... ..	126
87. Пранович К.О. Терористичні акти на повітряному транспорті як прояв соціальної небезпеки.....	127
88. Рачок О.Л. Організаційно-психологічні аспекти підтримки ментального здоров'я населення в умовах воєнного стану	128
89. Ремньова А.Г. Формування національної ідентичності в учнівської молоді у процесі викладання предмету «Захист України».....	130
90. Репринцева Р.Р., Крайнюк О.В. Кіберзахищена система автономного моніторингу небезпечних виробничих зон із використанням БПЛА.....	131
91. Рибас Д.М. Оцінка екологічних ризиків від падіння залишків авіаційної техніки та ракетного палива.....	132
92. Рибас Д.М., Кручина В.В. Екологічні ризики від залишків авіаційної техніки та ракетного палива під час воєнних дій.....	133

93. Сагайдак І.С., Ратушинська Н.М. Безпека обігу хімічної продукції в Україні в умовах впровадження REACH та CLP...	134
94. Саліваненко Я.В. Управління охороною праці на підґрунті Міжнародних стандартів.....	135
95. Сальнікова С.А., Богатов О.І. Розрахунок шкоди від забруднення поверхневих та підземних вод та джерел, внутрішніх морських вод та територіального моря...	136
96. Сердюк О.С., Накемпій О.К. Вплив воєнного стану на ментальне здоров'я населення.....	140
97. Сірик А.О., Євтушенко О.В., Літвинчук С.І. Автентичний військовий відеоконтент як засіб модернізації викладання базової загальновійськової підготовки...	141
98. Сиворотка Н.М. Ментальне здоров'я населення в умовах воєнного стану: виклики та шляхи збереження.....	142
99. Скубанова О.О. Культурна експансія в гібридній війні: загрози та психологічні наслідки...	143
100. Снісар О. А. Формування екологічних аспектів культури безпеки життєдіяльності у здобувачів закладів медичної освіти.....	144
101. Солоп А. П., Чорна Т. М. Соціально-економічні ризики поширення фальсифікованої продукції в умовах воєнного стану	145
102. Столбченко О.В., Жуплев С.С. Той, що бежить по лезу.....	146
103. Стрелець В.В., Богатов О.І. Оцінка збитків від втрат природно-заповідного фонду.....	147
104. Стрілець Д.А., Крайнюк О.В. Забезпечення автономності інтелектуальних терміналів видачі засобів індивідуального захисту.....	150
105. Сухенко О.В., Євтушенко Н.С. Соціально-психологічні аспекти підтримки ментального здоров'я молоді під час воєнного стану.....	151
106. Сушкевич М. В. , Клеєвська В. Л. Вплив Подільського (Бердичівського) ЛВУМГ ТОВ «ОПЕРАТОР ГТС України» на навколишнє природне середовище.....	152
107. Сушко О. Є. , Клеєвська В. Л. Моніторинг забруднення лісових екосистем України внаслідок бойових дій.....	153
108. Табуненко В.О., Воловодюк А.С. Захист цивільного населення за законами міжнародного гуманітарного права...	154

109. Табуненко В.О., Марценяк А.П. Психофізіологічні проблеми населення після завершення бойових дій...	156
110. Табуненко В.О., Недашковський А.А. актуальність базової загальновійськової підготовки студентів у вищих навчальних закладах...	157
111. Табуненко В.О., Сальник О.В. Дезінформація населення як стратегічна зброя ворога...	158
112. Тарнавський А.Б., Благут А.Р. Небезпеки обладнання випалювального цеху клінкеру підприємств виготовлення цементу...	159
113. Твердохлєбова Н. Є., Родіонов М. М. Адаптаційні механізми населення України в умовах війни...	160
114. Твердохлєбова Н. Є. Функціонування підсистеми запобігання техногенним аваріям у мегаполісах...	161
115. Твердохлєбова Н.Є. Практичні аспекти впровадження нових компетентностей фахівця з охорони праці...	162
116. Твердохлєбова Н. Є., Рибалко О. В., Скориніна-Погребна О. В. Роль психологічної служби у системі вищої освіти в умовах війни...	163
117. Твердохлєбова Н. Є., Сіменченко М. О. Професійна підготовка фахівців з охорони праці в умовах техногенних загроз...	164
118. Титаренко О.В., Єфіменко Т.А., Бондаренко А.Д. Геодинамічні ризики на території розміщення магістрального газопроводу в Українських Карпатах...	165
119. Ткаченко Л. А., Степанчук Є. Д. Трансформація підходів до мережевого захисту як основа цивільної кібербезпеки...	166
120. Третьяков О.В. Особливості врахування внутрішніх загроз на прояв інших загроз об'єктів критичної інфраструктури...	168
121. Туріна О. А. Українське музичне мистецтво як чинник впливу на формування рефлексії патріотизму...	169
122. Туровська Г.І. Підтримка фізичного й психічного здоров'я здобувачів вищої освіти в умовах війни...	171
123. Тюріна П.С. Особливості забезпечення кібербезпеки громадян у період воєнних дій...	172

124. Убайдуллаєв Ю.Н., Яременко В.В. Використання комп'ютерних технологій при навчанні курсантів (слухачів) будівельних спеціальностей захисних споруд... ..	173
125. Убайдуллаєв Ю.Н., Яременко В.В., Малиш А.Г. Оцінка оперативності у прийнятті проектних рішень при проектуванні застеклення вікін вибухонебезпечних промислових об'єктів... ..	174
126. Уряднікова І.В. Формування стійкості водної інфраструктури через трансформацію управління в умовах невизначеності... ..	175
127. Уряднікова І.В., Атаманюк Є. О. Інтегровані підходи оцінки системних ризиків водної критичної інфраструктури	176
128. Уряднікова І.В., Невгод О. Д. Кіберфізична стійкість систем водопостачання в умовах гібридних загроз... ..	177
129. Фещук Ю.Л. Обґрунтування якісного визначення показника токсичності будівельних матеріалів об'єктів будівництва... ..	179
130. Хорошенко Є.В. Безпека життєдіяльності людини в місті... ..	180
131. Христолюбов В.С., Роянов О.М. Системи моніторингу середовища фарбувальних цехів... ..	181
132. Цопа В.А., Володченкова Н.В., Чеберячко С.І. Управління психосоціальними ризиками та добробутом працівників гірничодобувної промисловості на основі вдосконалених циклів PDCA... ..	183
133. Чуприна С. Л. Менеджмент безпеки та нормативно-правові засади забезпечення захисту населення... ..	184
134. Шандуренко Б.Є. Ризики та заходи кібербезпеки для населення в умовах воєнного стану	185
135. Шароватова О.П. Сучасні інструменти встановлення корінних причин у практиці розслідування нещасних випадків... ..	187
136. Шевченко В. В. Формування культури безпеки життєдіяльності в закладах освіти в умовах сучасного освітнього середовища... ..	188
137. Шевченко В. В., Силенко А. А. Інноваційні підходи до захисту населення від небезпечних факторів та надзвичайних ситуацій... ..	189
138. Шевченко В. В. Силенко Д. А. Менеджмент безпеки та правове забезпечення захисту населення у надзвичайних ситуаціях	190

139. Шевчук О. А. Методика навчання здобувачів-медиків технікам саморятунку .. в домедичної допомоги при утопленні.	192
140. Шипілов Д. В., Наливайко Т. А. Прогнозування вибухонебезпечності парів ... ацетону з урахуванням вологості повітря.	193
141. Шипілов Д. В., Троцька Я. А. Вплив вологості повітря на вибухові.... характеристики парів ацетону	197
142. Шмалєй С. В., Редька І.В., Корженевський С.В. Сучасні моделі служб гігієни в безпеки праці на виробництві.	199
143. Шека К.О. Підвищення стійкості цивільної авіації до кліматичних ризиків в складова екологічної безпеки.	202
144. Ющенко А.П. Кібербезпека цивільного населення як складова національної безпеки в період воєнного стану.	202
145. Яковлева А.С., Крайнюк О.В. Моделювання кіберзахищеної системи..... адаптивного управління світлофорними об'єктами в концепції розумного міста.	203
146. Яцків Д. О., Березюк О. В. Програмне забезпечення для керування..... об'єктами комунальних спец автомобілів.	204

1. ДСТУ 5058:2008 «Безпека у надзвичайних ситуаціях. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
2. Державне управління у сфері цивільного захисту в Україні: нормативно-правовий аспект: [монографія] / Садковий В. П. [та ін.] ; Нац. ун-т цив. захисту України. - Х. : Оберіг, 2013. - 189 с.
3. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: Практичний посібник / Сукач Ю. Г., Сукач Р. Ю., Ткачук Р. Л., Синельников О. Д. – Львів: Видавництво “Растр-7”, 2021. 260 с.

АНАЛІЗ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ЗАХВОРЮВАНOSTІ НА МЕТАЛООБРОБНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Кружилко О. Є., Пюккенен О. В.

*ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», Запоріжжя, Україна
oleg.kruzhilko@mipolytech.education*

Аналіз стану охорони праці на одному з металообробних підприємств України демонструє суттєву еволюцію підходів до безпеки: від традиційної фіксації нещасних випадків до впровадження превентивної аналітики. У центрі уваги при цьому перебувають так звані «майже події» (near-miss) та потенційно небезпечні дії персоналу як ключові індикатори ризику. Такий підхід ґрунтується на сучасній концепції «Vision Zero», відповідно до якої безумовний пріоритет надається збереженню життя і здоров'я працівників над будь-якими виробничими результатами.

Статистичний аналіз травматичних подій на підприємстві дозволяє виділити три ключові вектори ризику, характерні для ремонтно-механічного профілю:

- 1) механічні травми: найчастіше виникають при ремонті великогабаритних вузлів екскаваторів та млинів, де задіяні рухомі частини та складні кінематичні зв'язки;
- 2) падіння предметів та персоналу: ризик, пов'язаний з роботами на висоті (кранові колії, металоконструкції) та постійним переміщенням вантажів мостовими кранами;
- 3) електротравматизм: пов'язаний із розгалуженою мережею живлення електродугових печей та зварювальних постів.

Близько 80% травматичних випадків мають організаційне підґрунтя (так званий «людський фактор»). Це включає недооцінку ризиків самим виконавцем, свідоме ігнорування засобів захисту заради швидкості виконання роботи або недостатній контроль з боку лінійних керівників.

Зважаючи на специфіку ливарного та зварювального виробництв, структура профзахворюваності пов'язана з тривалою експозицією шкідливих чинників:

- 1) патології органів дихання: пневмоконіози та хронічне обструктивне захворювання легень, зумовлені високою концентрацією дрібнодисперсного пилу (кремнезему) у ливарних цехах та сполук марганцю і хрому в зонах зварювання.
- 2) ураження слухового апарату: нейросенсорна приглухуватість, що є наслідком постійного акустичного фону від роботи компресорів, вентиляторів та обробки металу різанням;
- 3) вібраційна хвороба: специфічне захворювання обрубників та слюсарів-ремонтників, що виникає через систематичне використання пневматичного та електричного інструменту ударно-обертальної дії.

Комплексна система профілактики та мінімізації ризиків, спрямована на зниження рівня травматизму та захворюваності на підприємстві реалізується у вигляді багаторівневого плану профілактичних заходів, що включає такі складові.

- 1) технічні та інженерні заходи: система LOTO (Lockout-Tagout), захист органів дихання (системи PAPR), механізація важких операцій;
- 2) організаційно-навчальні заходи: тренувальні полігони, «П'ять кроків до безпеки» (методика самостійної оцінки ризику перед початком будь-якої дії: Зупинись – Озирнись – Оціни ризики – Мінімізуй ризики – Працюй безпечно).
- 3) медико-санітарна профілактика: скринінгові огляди (регулярне проведення аудіометрії та спірометрії для раннього виявлення початкових ознак захворювань), забезпечення працівників

шкідливих професій лікувально-профілактичним харчуванням та путівками на санаторно-курортне лікування.

Отже, системний підхід до забезпечення безпеки на підприємстві базується на трансформації мислення: безпека перестає бути вимогою закону і стає базовою цінністю всього колективу підприємства. Такий перехід дозволяє не лише знижувати статистичні показники, а й забезпечувати довгострокове професійне довголіття персоналу.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТУ ISO 45001 У СИСТЕМІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Кружилко О. Є., Косяк А.В.

ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», Запоріжжя, Україна

oleg.kruzhilko@mipolytech.education

У сучасних умовах підвищених виробничих ризиків питання забезпечення безпеки праці набувають особливої актуальності. Ефективне управління охороною здоров'я та безпекою праці є важливою складовою сталого розвитку підприємств. Одним із найбільш дієвих інструментів у цій сфері є міжнародний стандарт ISO 45001, який визначає вимоги до системи управління охороною праці та спрямований на мінімізацію виробничих ризиків і створення безпечного робочого середовища.

ISO 45001 встановлює системний підхід до управління охороною здоров'я та безпекою праці, орієнтований на попередження травматизму та професійних захворювань. Основною метою стандарту є інтеграція процесів управління ризиками у загальну систему управління підприємством, що дозволяє підвищити рівень контролю за небезпечними факторами та забезпечити відповідність нормативно-правовим вимогам.

Структура стандарту побудована за принципом циклу постійного вдосконалення PDCA і включає ключові елементи: аналіз контексту організації, лідерство та залучення працівників, планування заходів, ресурсне забезпечення, оцінку результативності та безперервне покращення. Особливу роль відіграє активна участь керівництва та персоналу у процесах ідентифікації небезпек і управління ризиками.

Впровадження ISO 45001 забезпечує низку суттєвих переваг, зокрема покращення умов праці за рахунок системного виявлення та усунення небезпечних факторів, що безпосередньо сприяє зниженню рівня виробничого травматизму та професійних захворювань. Важливим аспектом є також забезпечення відповідності законодавчим вимогам у сфері охорони праці, що дозволяє уникнути правових ризиків і санкцій.

Крім того, сертифікація за ISO 45001 підвищує ділову репутацію підприємства, демонструючи його відповідальність перед працівниками та суспільством. Це позитивно впливає на конкурентоспроможність і інвестиційну привабливість організації. Економічний ефект проявляється у зниженні витрат, пов'язаних із нещасними випадками, простоями виробництва та компенсаційними виплатами.

Не менш важливим є формування культури безпеки, що передбачає активну участь працівників у процесах управління охороною праці, підвищення їхньої свідомості та відповідальності за власну безпеку. Такий підхід сприяє переходу від реагування на події до їх попередження.

Таким чином, впровадження стандарту ISO 45001 є стратегічно обґрунтованим рішенням, що забезпечує комплексне підвищення рівня безпеки праці та ефективності діяльності підприємства. Системний характер стандарту дозволяє інтегрувати управління професійними ризиками у всі рівні організаційної структури, що сприяє формуванню стійкої та результативної моделі охорони праці. Посилення ролі керівництва, залучення персоналу та орієнтація на безперервне вдосконалення створюють передумови для переходу до превентивної моделі управління безпекою. У довгостроковій перспективі це забезпечує не лише зниження рівня травматизму і професійної захворюваності, але й підвищення продуктивності праці, оптимізацію витрат та зміцнення конкурентних позицій підприємства.

Отже, ISO 45001 виступає не лише інструментом забезпечення відповідності вимогам законодавства, а й важливим фактором сталого розвитку організації, орієнтованого на пріоритет збереження життя і здоров'я працівників.

ЕФЕКТИВНІ УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЯК КЛЮЧ ДО БЕЗПЕЧНОЇ ПРАЦІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Кружилко О.Є¹, Майстренко В.В.¹, Чеберячко Ю.І.^{2,1}

¹*ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», Запоріжжя, Україна*

²*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Дніпро, Україна
oleg.kruzhilko@mipolytech.education*

У сучасних умовах розвитку соціально-економічних систем питання забезпечення безпеки праці набуває особливої актуальності, що зумовлено ускладненням виробничих процесів, зростанням рівня технологічних ризиків та необхідністю врахування людського фактору. Ефективність функціонування будь-якої організації значною мірою залежить від якості прийняття управлінських рішень, які виступають ключовим інструментом впливу на об'єкт управління та забезпечують досягнення стратегічних і тактичних цілей. Як зазначається у навчальному посібнику, управлінське рішення є результатом складного інтелектуально-аналітичного процесу, що охоплює збір, обробку та інтерпретацію інформації, формування альтернатив і вибір оптимального варіанта дій.

Прийняття управлінських рішень у сфері безпеки праці має специфічні особливості, пов'язані з необхідністю врахування багатофакторного характеру ризиків, обмеженості ресурсів і невизначеності зовнішнього середовища. Управлінські рішення в цій сфері спрямовані не лише на забезпечення відповідності нормативним вимогам, а й на формування безпечного виробничого середовища, зниження рівня травматизму та професійних захворювань, а також підвищення загальної ефективності діяльності організації. Вони мають економічний, організаційний, правовий, технологічний і соціальний зміст, що визначає їх комплексний характер і потребу в системному підході до їх розробки.

Процес прийняття управлінських рішень є багатостадійним і включає ідентифікацію проблемної ситуації, формування цілей, розроблення альтернатив, оцінювання можливих варіантів і вибір найбільш ефективного рішення. Важливим етапом є діагностика проблеми, яка дозволяє визначити відхилення фактичного стану системи від бажаного та встановити причинно-наслідкові зв'язки між факторами впливу. У сфері безпеки праці це передбачає аналіз небезпечних і шкідливих факторів, оцінку рівня ризику та визначення потенційних наслідків їх реалізації. Якість прийнятого рішення значною мірою залежить від достовірності та повноти інформації, яка використовується для аналізу ситуації.

У сучасних умовах важливу роль відіграють моделі прийняття управлінських рішень, які дозволяють формалізувати процес вибору оптимального варіанта дій. У науковій роботі розглядаються як раціональні моделі, що ґрунтуються на використанні математичних методів і логічного аналізу, так і поведінкові підходи, які враховують психологічні особливості людини, її досвід, інтуїцію та емоційний стан. Поєднання цих підходів дозволяє забезпечити більш обґрунтоване та ефективне прийняття рішень, особливо в умовах невизначеності та ризику.

Особливе значення має застосування критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності, які дозволяють обирати найбільш доцільний варіант дій залежно від рівня доступної інформації та ступеня ризику. Використання таких критеріїв забезпечує можливість мінімізації негативних наслідків і підвищення ефективності управлінських

рішень. У сфері охорони праці це дозволяє обґрунтовано визначати пріоритети у впровадженні заходів безпеки та оптимізувати використання ресурсів.

Важливою складовою процесу прийняття управлінських рішень є системний підхід, який передбачає розгляд організації як цілісної системи, елементи якої взаємопов'язані між собою та взаємодіють із зовнішнім середовищем. Застосування системного підходу дозволяє забезпечити узгодженість управлінських дій, врахувати вплив різних факторів і підвищити ефективність функціонування організації. Водночас ситуаційний підхід забезпечує гнучкість управлінських рішень, орієнтуючи їх на конкретні умови та обставини, що дозволяє адаптувати управлінські дії до змінного середовища.

У сучасній практиці управління безпекою праці все більшого значення набуває ризик-орієнтований підхід, який передбачає систематичне виявлення, оцінювання та управління ризиками. Оцінка ризиків виступає основою для прийняття управлінських рішень, що дозволяють визначити найбільш ефективні заходи щодо їх зниження. Методи аналізу ризиків, включаючи експертні оцінки, статистичні методи та моделювання, забезпечують можливість прогнозування наслідків небезпечних подій і вибору оптимальних стратегій їх запобігання.

Окрему увагу слід приділити ролі людського фактору у процесі прийняття управлінських рішень. Психологічні аспекти, стиль керівництва, рівень компетентності та мотивації працівників суттєво впливають на ефективність управлінських дій. Людський фактор може виступати як джерелом ризиків, так і важливим ресурсом для підвищення рівня безпеки. Формування культури безпеки, яка передбачає відповідальне ставлення працівників до виконання своїх обов'язків, відкритість до комунікації та взаємну підтримку, є важливим напрямом удосконалення систем управління.

Значну роль у підвищенні ефективності управлінських рішень відіграє планування, яке забезпечує визначення цілей, розробку стратегій і координацію дій. Планування дозволяє сформулювати чітку програму дій, спрямовану на досягнення поставлених цілей, і забезпечити раціональне використання ресурсів. У поєднанні з прогнозуванням, яке дозволяє оцінити можливі сценарії розвитку подій, планування створює основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Таким чином, сучасні підходи до прийняття управлінських рішень у сфері безпеки праці базуються на поєднанні наукових методів аналізу, системного та ситуаційного підходів, а також врахуванні людського фактору. Ефективність цих рішень визначається їх здатністю забезпечити баланс між економічною доцільністю, соціальною відповідальністю та безпекою працівників. Впровадження науково обґрунтованих підходів до прийняття управлінських рішень сприяє підвищенню рівня безпеки праці, зниженню виробничих ризиків і забезпеченню сталого розвитку організацій у сучасних умовах.

Література:

1. Технології прийняття управлінських рішень : монографія / за заг. ред. І. О. Кузнецової. Харків : «Діса плюс», 2023. 430 с.
2. Петруня Ю. Є., Літовченко Б. В., Пасічник Т. О. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / за ред. Ю. Є. Петруні. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с.
3. Негрей М. В., Тужик К. Л. Теорія прийняття рішень : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
4. Наукова підтримка прийняття рішень з управління безпекою праці : навчальний посібник / уклад.: С. І. Чеберячко, О. Є. Кружилко, Н. В. Володченкова, В. В. Майстренко, Ю. І. Чеберячко. – Одеса : Олді+, 2025. – 120 с. ISBN 978-617-8559-74-8